

WEST.

voor ondernemers in de Randstad

jaargang 14 · juni 2018 · nr 3

www.vno-ncwwest.nl

IN DIT NUMMER:

- EDO OFFERHAUS: 'INTERNATIONALE KANSEN DOOR KRACHTENBUNDELING'
- CIRCULAIR BUSINESSMODEL CONTRA DREIGEND GRONDSTOFFENTEKORT
- RENÉ KLAWER OVER VNO-NCW WEST; 'VERJONGING ESSENTIEEL'

MKB'ERS, MAAK GEBRUIK VAN LENINGEN EN SUBSIDIES!

Innovatie is niet alleen landelijk gezien cruciaal voor onze economie, ook op regionaal niveau zijn innovatie en duurzaam ondernemen beslissend voor onze toekomst. Daarom stimuleren de vier Randstadprovincies (Noord- en Zuid Holland, Utrecht, Flevoland) en de vier grote steden (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht) mkb-ondernemingen met leningen en subsidies. "Iedere ondernemer die bij innovaties een steuntje in de rug nodig heeft kan hiervan gebruik maken", zegt Ruud van Raak, programma-manager 'Kansen voor West'.

'Kansen voor West' is een Europees stimuleringsprogramma voor innovatieve en duurzame ondernemingen. Ben je ondernemer, heb je innovatieve plannen maar hik je aan tegen de nodige investeringen? Dan

wordt je van harte uitgenodigd om gebruik te maken van de resterende beschikbare middelen. Van Raak: "In principe kan iedere ondernemer uit een topsector die met innovatie bezig is, een lening of subsidie aanvragen. Voor een lening is per ondernemer een gemiddelde van 300 duizend euro beschikbaar in de 'proof of concept' fase, dus de meest risicovolle test- en startfase van productontwikkeling. De subsidieregeling is voor ondernemers die samen met kennisinstellingen een produkt willen doorontwikkelen richting marktintroductie."

Niet alleen hi tech

Je hoeft niet een start up te zijn of een geavanceerd hi tech bedrijf, verduidelijkt Van Raak. "Ook voor al langer bestaande bedrijven of voor de verbetering of verduurzaming van bestaande producten zijn leningen en subsidies beschikbaar. Duurzame innovatie is wel voorwaarde. Maar dat begrip kun je breed opvatten. Als je als ondernemer bezig bent met bijvoorbeeld de maatschappelijke uitdaging van vergrij-

zing, kun je in aanmerking komen. Neem een bedrijf dat een concept wil vermarkten dat het langer thuiswonen voor ouderen verbetert. Of een onderneming die door innovatie minder of geen gebruik van vervuilende grondstoffen en materialen mogelijk maakt, of bijdraagt aan minder CO2-uitstoot."

Loketten

"We zitten nu in de tweede editie van het stimuleringsprogramma", aldus van Raak. "Deze duurt tot 2022, en er zijn nog voldoende middelen. Er is nog 190 miljoen euro van de in totaal 600 miljoen beschikbaar. Dit bedrag bestaat grotendeels uit leningen. Iedere provincie heeft een eigen loket voor innovatieve leningen. Voor Noord-Holland gaat dat open in juli. Dus ook Noord-Hollandse ondernemers kunnen nu kansen pakken."

Wil je meer weten over subsidies?

- Loket: Kansen voor West
- <https://www.kansenvoorwest2.nl/nl/programma/over-kansen-voor-west-2/>

BIJ WIE KUN JE TERECHT VOOR EEN LENING?

In Noord-Holland:

Innovatiefonds Noord-Holland

- Wouter Keij, Tel: 023-514 4616
- Houtplein 33, 2012 DE Haarlem
- wouter.keij@innovatiefondsnoordholland.nl
- www.innovatiefondsnoordholland.nl
- info@innovatiefondsnoordholland.nl

In Zuid-Holland:

UNIIQ, Proof of concept fonds voor Zuid-Holland.

Het fondsmanagement van UNIIQ wordt uitgevoerd door InnovationQuarter.

- www.innovationquarter.nl
- info@innovationquarter.nl
- +31 88 4747 255

De Hyperloop: in 20 minuten van Rotterdam naar Parijs. Foto: Kansen voor West.

INHOUD

GRONDSTOFFEN

Circulair ondernemen is geen keuze meer, maar een must. Als we zo doorgaan zijn bepaalde grondstoffen in 2050 op. De vraag naar grondstoffen groeit sneller dan het tempo waarin ze beschikbaar komen. De transitie van een lineaire naar een circulaire economie biedt oplossingen, en bovendien businesskansen en banen.

REGIOVERSTERKING

Het liefst had hij het woord 'West' vervangen door 'Holland'. Dat kreeg hij er niet door, maar nu mag René Klawer, tot voor kort voorzitter van VNO-NCW West, zijn tanden zetten in een betere samenwerking tussen de vijf regio's. Onder het motto 'Regioversterking' zijn al gezamenlijke projecten gestart om jonge ondernemers te binden.

EDO OFFERHAUS

Hans de Boer liet het onlangs nog doorschemeren, we missen kansen op de internationale markt. NLinBusiness, een initiatief van VNO-NCW en MKB-Nederland, gaat onder de inspirerende leiding van Edo Offerhaus Nederland en met name het mkb ondersteunen bij het internationaal zakendoen.

OOK IN DIT NUMMER:

05 COLUMN KEUKENS

06 CASPER VAN EIJK

19 REGIONIEUWS

'Nederland moet koploper worden bij de ontwikkeling en toepassing van groene waterstof'

Hans de Boer overhandigde op 4 juni het Waterstofmanifest aan minister Wiebes (EZK), ondertekend door twintig organisaties

WEST. wordt periodiek uitgegeven door VNO-NCW West in samenwerking met Elan | strategie | creatie.

VNO-NCW West is dé ondernemersorganisatie in de Randstad. Ze behartigt de belangen voor het bedrijfsleven en biedt de aangesloten werkgevers een netwerk. Bij VNO-NCW West zijn directeuren, groot-aandeelhouders en topbestuurders aangesloten.

VNO-NCW West
Postbus 93073
2509 AB Den Haag
T 070 349 08 10
info@vno-ncwwest.nl
www.vno-ncwwest.nl

Hoofredactie
VNO-NCW West
Annemarie van Oorschot
T 06 25 00 23 87
oorschot@vno-ncwwest.nl

Info lidmaatschap
Erna Verschuur
T 070 349 08 12
verschuur@vno-ncwwest.nl

Uitgeefpartner
Elan
Rik Weeda
Laan van Zuid Hoorn 60
2289 DE Rijswijk
rik@elan.nl
www.elan.nl

Advertentie-exploitatie
Elan
Rik Weeda
T 070 22 11 864
T 06 53 75 67 26
rik@elan.nl
www.elan.nl

Bart Tiemens
T 06 51 34 58 70
bt.media@live.nl

Ontwerp en opmaak
Elan

Coverfoto
Marlies Hofstede

Druk
Quantes, Rijswijk

2016

RPO voor
Graydon en ISS

2015

Partner Hogeschool
voor Recruitment

2014

RPO voor
AON en Rituals

2007

Eigen internet
searchcentrum

2006

Processen ISO
gecertificeerd

2002

Compagnon
introduceert
RPO in Nederland

2001

Compagnon start
Recruiters United

2000

Start Compagnon

Uw recruitment uitbesteden?

Zelf werven of een bureau inschakelen?
Er is een alternatief: Recruitment
Process Outsourcing (RPO).
Het kan beter én goedkoper.

Doe de test!

Is uw organisatie toe aan RPO? Ga naar compagnon.com/scan

Direct contact?

Neem contact op met Hetty Moll,
079-3631680, moll@compagnon.com.

We zijn u graag van dienst!

compagnon

Amsterdam | 's-Hertogenbosch | Utrecht | Zoetermeer
www.compagnon.com | 079 36 316 80

COLUMN

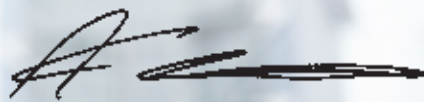
VERNIEUWING EN PASSIE

Met veel plezier kijk ik terug op de feestelijke bijeenkomst in het Delftse The Green Village en de plezierige ontmoetingen met velen van jullie. De locatie was met zorg gekozen: in The Green Village krijgen jonge ondernemers de kans om in samenwerking met gevestigde bedrijven en universitaire onderzoekers te experimenteren met nieuwe technologieën en concepten die steden toekomstbestendig maken. Denk aan speciale bestrating voor de opvang van regenwater of de Hyperloop voor razendsnel, klimaatneutraal personenvervoer. Het terrein ademt de sfeer van vernieuwing en passie, die sfeer wil ik ook creëren in onze vereniging.

Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat ons ledenbestand verbreedt. Willen we de meerwaarde van ons netwerk vergroten en onze lobby versterken, dan hebben we een diverse vereniging van ondernemers nodig. Meer jonge leden, meer vrouwen en meer ondernemers met een andere culturele achtergrond dan de Nederlandse. Enkele jaren geleden zijn bestuurders en medewerkers aan de slag gegaan met de vernieuwing van VNO-NCW West. Met name mijn voorganger René

Klawer heeft hieraan hard getrokken en ik wil hem van harte bedanken voor zijn gepassioneerde inzet in de afgelopen elf jaar. Dit leidde ondermeer tot de oprichting van doelgroepnetwerken, zoals het DGA-netwerk, Vrouwenetwerk, Bouwpower en Groene Groeiers. De doelgroep- of issuenetwerken zijn een goed middel om nieuwe leden aan ons te binden. Graag ga ik in overleg met de leden na of we meer van dit soort netwerken kunnen organiseren en zo ja, welke.

Daarnaast kunnen we meer variatie brengen in de netwerkbijeenkomsten. Er worden al goede initiatieven genomen, zoals de wandeltochten van het DGA-netwerk, de matchmakingsbijeenkomsten van de Groene Groeiers en de interactieve meedenkevents van VNO-NCW Den Haag. Ook organiseren we bijeenkomsten samen met Jong Management. Hier moeten we zeker mee doorgaan maar tegelijkertijd kijken wat nog meer mogelijk is. Er is veel creativiteit bij de leden en medewerkers. Daar doe ik de komende jaren graag een beroep op, om met jullie samen te werken aan een dynamische club!

Audrey Keukens,
voorzitter
VNO-NCW West

'WE LATEN SUBSIDIE- MOGELIJKHEDEN LIGGEN'

“Als je aan twintig zorgprofessionals vraagt wat Zorgpower is, denk ik dat niet één het weet.” Casper van Eijck is oncoloog en chirurg in het Erasmus Medisch Centrum en clubarts van Feyenoord. Maar hij is ook hét boegbeeld van Zorgpower, het netwerk van VNO-NCW West dat samenwerking en kennisdeling tussen partijen in de zorgsector stimuleert. “Of het nou gaat om juristen, ondernemers of investeerders, de medische sector moet veel meer de verbinding zoeken.”

“De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de ondernemerskant van het netwerk Zorgpower erg actief en betrokken is. Desondanks laten we kansen liggen. Dat ligt met name aan de beperkte betrokkenheid van zorgprofessionals bij het netwerk. Wanneer we bijeenkomsten met Zorgpower organiseren, ben ik weleens positief verrast door de enorme opkomst vanuit

het bedrijfsleven. Maar de andere kant blijft achter. De medische wereld kan veel voordeel halen uit gezamenlijk optrekken met ondernemers door te profiteren van hun know-how. Ook opent samenwerking de deur naar allerlei subsidiemogelijkheden. Het is absoluut mogelijk om veel meer te profiteren van de vele subsidies die in Nederland beschikbaar zijn, maar wij blijven teveel hangen in onze medische cocon. Het is juist goed en belangrijk om daarbuiten te kijken en met mensen uit andere richtingen te werken.” Samen met de voorzitter van Zorgpower Monique Verdier en andere betrokken ondernemers wil Van Eijck de komende tijd de bekendheid en toegankelijkheid van het netwerk voor medische specialisten, zorgverzekeraars en andere zorgprofessionals vergroten.

Gezamenlijk innoveren

“Mijn eigen ervaringen met ondernemers zijn ontzettend positief. Ik werk momenteel

samen met een bedrijf dat een stofje produceert om cellen te activeren, om het simpel uit te leggen. Wij trekken samen met dat bedrijf op zodat we de kennis en innovatie kunnen gebruiken om daadwerkelijk patiënten te behandelen. Daarnaast werk ik met een bedrijf dat het DNA-profiel volledig in kaart brengt en analyseert. Daarmee gaan we proberen te voorspellen of patiënten gevoelig zijn voor chemotherapie. Zulke voorbeelden zijn wat mij betreft hartstikke waardevol en tonen wat mogelijk is. Zowel de kennisdeling als de subsidies hebben een grote bijdrage geleverd aan vernieuwende behandelingen. Bovendien zijn de subsidies in vergelijking met bijvoorbeeld een aanvraag bij KWF Kankerbestrijding veel makkelijker haalbaar. Medische specialisten hebben normaal gesproken bij een aanvraag te maken met een eindeloze papierwinkel, waardoor je zo maanden verder bent. Bij samenwerking met het bedrijfsleven is het een kwestie van een

paar dagen om subsidie rond te krijgen. De harde kern van Zorgpower moet worden uitgebreid, met name met zorgprofessionals. Het succes van het netwerk hangt samen met het organiseren van echt aansprekende bijeenkomsten. In de zorg hebben we allemaal met innovatie te maken. Bijeenkomsten moeten toegankelijk zijn voor de mensen die je wil bereiken."

Aansluiten op de praktijk

"Om medische specialisten te betrekken, is het nodig zoveel mogelijk op de praktijk aan te sluiten. Probeer het simpel te houden en aan te sluiten op de belevingswereld van mensen uit de zorgwereld. Heel veel van deze mensen zijn iedere dag bezig met patiënten, waarbij een netwerk als Zorgpower ze weinig zegt. Terwijl juist dit netwerk een verschil kan maken in die dagelijkse praktijk. Vanuit onze zorgorganisatie moet deze boodschap meer en duidelijker worden verspreid. Ondernemers willen wel, het zijn de medici die kansen

laten liggen. Er zijn heel veel bedrijven waar je hele interessante dingen mee kan doen."

Klaar voor nieuwe therapieën

"De vernieuwingen in de zorg gaan snel, maar het is nog wel bij te houden. Ik zie vooral dat mensen open staan voor nieuwe therapieën. Patiënten zijn wel klaar met conventionele zware behandelingen, klaar met chemokuren waarvan ze doodziek worden en het rendement heel laag is. We kunnen steeds meer gebruik maken van innovatieve tools. De ontwikkeling van DNA-analyse gaat een hele belangrijke rol spelen en ook zogenaamde biomarkers, waarmee kan worden voorspeld wie welke behandeling nodig heeft, zullen de komende tijd een vlucht nemen. Maar voordat het zover is, moet nog veel onderzoek worden gedaan. Voor goede analyses en betrouwbare resultaten te krijgen, hebben we bedrijven keihard nodig. Ik ben ervan overtuigd dat we grote stappen kunnen zetten als we meer samen optrekken."

NETWERKGROEP ZORGPPOWER

Kwalitatief goede zorg vraagt om innovatieve oplossingen. Daar kan het bedrijfsleven bij helpen. Daarom stimuleert VNO-NCW West de samenwerking en kennisdeling tussen partijen in de gehele zorgsector. Onder meer door het organiseren van de netwerkgroep Zorgpower.

Lees meer op

www.vno-ncwwest.nl/zorgpower

SUPPORT CASPER

Professor doctor Casper van Eijck verwierf nationale bekendheid als gezicht van de campagne Support Casper, onderdeel van de Stichting Overleven met Alvleesklierkanker. Het doel van de stichting is bewustwording rond alvleesklierkanker vergroten en tegelijkertijd structureel geld inzamelen om onderzoek naar nieuwe, innovatieve behandelmethoden mogelijk te maken. Van Eijck is al meer dan 25 jaar verbonden aan het Erasmus MC en heeft concrete plannen voor nieuwe behandelingen. Bijvoorbeeld met viro-immunotherapie, waarbij met virussen tumorcellen worden gedood en het eigen immuunsysteem wordt gereactiveerd.

Lees meer op

www.supportcasper.nl

ZORG DAT JE DE CIRCULAIRE BOOT NIET MIST!

Nederland is aan het versnellen. De ministeries, de provincies, veel gemeenten, ze maken allemaal geld vrij voor de ontwikkeling naar een circulaire economie. Veel geld. We moeten immers voorkomen dat we de aarde uitputten en niet meer kunnen produceren door gebrek aan grondstoffen. VNO-NCW steunt de versnelling en helpt haar leden bij hun circulaire uitdagingen.

 Annemarie van Oorschot | iStockphoto.com

Lithium is een voor batterijen onmisbare grondstof. Als elektriciteit het alternatief wordt voor olie en gas -denk aan de opmars van elektrische vervoermiddelen- neemt de vraag naar deze grondstof snel toe. In mei werd de grootste batterij van Europa geopend in Duitsland, bedoeld om windenergie op te slaan. Lithium-ion is in dit apparaat de energiedrager. Zal de winning van deze grondstof de stijgende vraag kunnen bijhouden? En hoe zit dat met tin, kobalt, palmolie en honderden andere, voor de economie kritische grondstoffen?

Een tekort aan materie is er nog niet maar lijkt onontkoombaar. Naar verwachting groeit de wereldbevolking door naar negen miljard mensen in 2050. Het aandeel van de middenklasse in deze groei wordt groter en daarmee ook de materiële consumptie. Voor doemdenkers is het zonneklaar dat de aarde binnen afzienbare tijd uitgeput is. De vraag naar grondstoffen groeit sneller dan de mogelijkheden van exploratie en exploitatie.

Daar komen de geopolitieke spanningen bij als gevolg van de ongelijke toegang tot ruwe materialen. Driekwart van de grondstoffen in Nederland is geïmporteerd.

Ondertussen hebben ondernemers al last van prijsfluctuaties en onzekere leveringen. In 2012 had 32 procent van het midden- en kleinbedrijf (mkb) problemen met de aanvoer, wat leidde tot hogere prijzen en lagere winst (Panteia 2013). En dan heb je bovenop deze economische problemen nog de milieubelasting. Even terug naar het lithium-voorbeeld. Dat wordt met behulp van veel water uit de grond in Zuid-Amerika gehaald. Uitgedroogd land is het bijeffect. Ook stoot deze energie-intensieve mijnbouw veel CO₂ uit.

Transitie

Met de transitie van een lineaire naar een circulaire economie (zie kader) kunnen we voorkomen dat we straks zonder grondstoffen zitten én kunnen we de milieubelasting aanzienlijk

→ terugdringen. Daar valt nog aan te verdienen ook, berekende onderzoeksinstituut TNO in 2013. In Nederland kan de totale marktwaarde van kansen binnen de circulaire economie oplopen tot 7.3 miljard euro per jaar en 54 duizend banen. De import van grondstoffen kan met 25 procent afnemen.

OVERHEIDSGELD VOOR CIRCULAIRE PROJECTEN, MAAK ER GEBRUIK VAN!

Rijk, provincie en gemeenten hebben forse budgetten gereserveerd voor de transitie naar een circulaire economie. Maak er gebruik van! Neem contact op met je brancheorganisatie of regionale ondernemersvereniging als je een idee hebt voor een sectoroverstijgend circulair project. Je kunt ook het Grondstoffenakkoord digitaal ondertekenen. Op dit moment staat de teller op meer dan 325 ondertekenaars.

[www.circulairereconomienederland.nl/
grondstoffenakkoord](http://www.circulairereconomienederland.nl/grondstoffenakkoord)

Enkele dagen geleden legde Debbie Rooms, Sustainable Business Developer van de Rabobank, op een bijeenkomst van VNO-NCW Noord-Holland aan ondernemers uit hoe zij circulaire businessmodellen winstgevend kunnen maken. "Ze zijn een drijver voor innovatie en geven je een voorsprong op de concurrenten", aldus Rooms. De Rabobank staat klaar om mkb'ers te helpen bij de financiering en heeft daarvoor de Rabobank Circulair Economy Challenge opgetuigd.

Samenwerking

De circulaire businessmodellen zijn gebaseerd op samenwerking in waardenketens over de grenzen van het eigen bedrijf en de eigen sector heen. Systeemdenken is het achterliggende principe. Daarbij kijk je hoe onderdelen elkaar beïnvloeden binnen het grotere geheel. Systeemdenkers ontwerpen gesloten kringlopen of ecosystemen. Een voorbeeld is de CO2-smartgrid waarbij de industrie, zoals Tata Steel in IJmuiden, CO2 levert als meststof aan de tuinbouwkassen in het Westland. De transitie naar een circulaire economie lukt uitsluitend als iedereen wil meedoen. Wat dat betreft zijn we op de goede weg. De media barsten uit hun voegen van de koploper-interviews: ondernemers die met succes investeren in circulaire business-

modellen. Ook de digitale community Groene Groeiers van VNO-NCW, waar leden circulaire uitdagingen plaatsen, dijt snel uit (zie kader). En het aantal consu-

IN NEDERLAND KAN DE TOTALE MARKTWAARDE VAN KANSSEN BINNEN DE CIRCULAIRE ECONOMIE OPLOPEN TOT 7.3 MILJARD EURO PER JAAR EN 54 DUIZEND BANEN.

umenten dat bij de aanschaf van producten let op duurzame aspecten groeit gestaag: van dertig procent in 2013 naar 49 procent in 2015. (Dossier Duurzaam 2016, GfK en b-open).

Negatieve invloed

Desalniettemin laat de Brede Welvaart Monitor die het CBS onlangs uitbracht, zien dat we nog een weg te gaan hebben. Daaruit blijkt dat Nederland een grote negatieve invloed heeft op de brede welvaart in andere landen door daar steeds meer fossiele brandstoffen en biomassa weg te halen. We importeren immers het grootste deel van onze grondstoffen. De

Nederlandse grondstofvoetafdruk (hoeveelheid grondstoffen die we verbruiken) nam toe van 13.1 ton in 2010 naar 13.7 ton in 2014 per Nederlander. Ook geeft de monitor aan dat we in vergelijking met andere Europese landen veel afval per inwoner produceren: 560 kilo in 2016. Gelukkig scoort Nederland goed op het recyclingpercentage van het ingezameld gemeentelijk afval: vierde van 25 EU-landen. Dit percentage stijgt sinds 2010, en was in 2016 ruim 53 procent.

Ambitieuw

De regering stelt inmiddels alles in het werk om de transitie te versnellen, gesteund door VNO-NCW en MKB Nederland. In 2016 heeft ze ambitieuze doelstellingen geformuleerd in het Rijksbrede Programma Circulaire Economie. In 2030 moet het grondstoffenverbruik zijn gehalveerd, in 2050 heeft Nederland een duurzaam gedreven, volledig circulaire economie. Rijksbreed wil zeggen dat het niet alleen om afval- en klimaatbeleid gaat, maar ook om grondstoffenvoorzieningszekerheid, fiscale vergroening, →

MVO RISICO CHECKER

Enkele dagen geleden organiseerde VNO-NCW Noord-Holland samen met de Rabobank de bijeenkomst 'Duurzame grondstoffen, hoe kom je eraan?'. Een van de sprekers, Gerdien Dijkstra, projectmanager Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen van MVO Nederland, raadt ondernemers de MVO Risico Checker aan als zij grondstoffen importeren. Deze brengt in beeld welke risico's je loopt op ongewenste praktijken bij de grondstofleveranciers, zoals kinderarbeid, slechte arbeidsomstandigheden, illegale ontbossing of milieuvervuiling. De website geeft ook een stappenplan voor risicomanagement op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

www.mvorisicochecker.nl

VAN LINEAIR NAAR CIRCULAIR

De circulaire economie is een economisch systeem, ontworpen voor maximale herbruikbaarheid en minimale waardevernietiging van producten en grondstoffen. Dit in tegenstelling tot het lineaire systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die na verbruik vernietigd worden. Vooral de volgende processen dragen de circulaire economie:

1. Ecodesign: een product wordt zo ontworpen dat de grondstoffen en materialen na gebruik te demonteren, te scheiden en te hergebruiken zijn.
2. Verlengen van de levensduur. Repareren in plaats van weggooien.
3. Recyclen van producten of productonderdelen.
4. Verhuren van productprestaties in plaats van verkopen van producten. In een lineaire economie worden bijvoorbeeld compleet nieuwe apparaten verkocht, in de circulaire worden meer producten met secundaire grondstoffen en materialen verhuurd.
5. Inzetten van biobased (hernieuwbare) grondstoffen om producten te maken en transporteren. Het klimaatakkoord van Parijs (VN, 2015), dat als hoofddoel heeft de uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen, gaat hand in hand met de circulaire economie, waarin emissies worden voorkomen.

Lineaire businessmodellen zijn gericht op kosteneffectiever produceren, circulaire op waardevermeerdering van grondstoffen en materialen. Een circulaire economie met volledig gesloten kringlopen leidt er idealiter toe dat we onze grondstoffenreserves niet verder uitputten en dat we niks meer weggooien. Het woord 'afval' verdwijnt uit onze vocabulaire. Gebruik en gebruiksgenot wordt het 'nieuwe consumeren'.

InspireME, de grootste batterij van Europa staat in Duitsland. Gebouwd door Eneco en Mitsubishi Corporation. Foto: Eneco

EDO OFFERHAUS

OVER NLINBUSINESS:

SMEEROLIE VOOR INTERNATIONALE AMBITIES MKB

Hans de Boer, voorzitter VNO-NCW, met de Indiaase premier Modi tijdens de handelsmissie naar India, in mei van dit jaar.

→ We missen kansen op de internationale markt. Als Nederland waren we gewend de Champions League van exporterende landen te winnen, nu dreigen we zelfs de halve finale niet meer te halen. Dat kunnen we althans concluderen als we naar de doelstellingen van NLinBusiness, geïnitieerd door VNO-NCW en MKB-Nederland, kijken. Daarom wil de nieuwe stichting vooral midden- en kleinbedrijven (mkb) ondersteunen bij internationaal zakendoen. Edo Offerhaus gaat de kar trekken. “We begeleiden ondernemers bij het hele internationaliseringstraject, met duidelijke operationele antwoorden.”

Offerhaus is gewend aan reizen. Al als adviseur internationaal zakendoen bij Orange Mountain wist hij de weg te vinden in de internationale wirwar van kansen, regels, uitdagingen en valkuilen.

Ervaring die hij onder meer opdeed in landen als Ghana en China. “Er is hier onnoemlijk veel kennis. Wij, als Nederlanders, weten goed hoe we grootstedelijke gebieden met een traditioneel achterland moeten organiseren. Die kennis moeten we veel meer gebruiken. Er zijn regio’s die op de lange termijn heel hard groeien, vooral in China, Zuidoost Azië, Latijns Amerika en Afrika. Daar zie je het besteedbare inkomen stijgen. Vooral de grootstedelijke gebieden daar bieden kansen, niet alleen voor de grote jongens zoals DSM, Shell of Heineken. Die zijn er toch al. Juist ook voor mkb’ers. In Sjanghai en Mexico City kun je je eigen groente en kaas aanbieden of een eigen thuisbezorgservice organiseren. Daar moeten we niet te lang meer mee wachten. In Ho Chi Minh City zie je nu al brommertjes op straat rijden met kant-en-klaarmaaltijden.” Offerhaus wil ondernemers niet alleen aanmoedigen om over die internationale

drempel te stappen. “We willen ondernemers de weg wijzen door samen met hen alle stappen die ze moeten zetten, in logische samenhang, door te nemen. We

‘IK SPRAK LAATST EEN NEDERLANDSE ONDERNEMER IN MEXICO DIE BIJVOORBEELD NIEUWKOMERS DOLGRAAG WIL ONDERSTEUNEN BIJ DE AFZET VAN ZONNEPANELEN’

informereren, inspireren, enthousiasmeren en begeleiden. Niet als consultant maar als katalysator, als ketenregisseur. We brengen ondernemers met elkaar in contact. Ik zie mezelf in dit traject als een oliemannetje dat de nieuwe Campina’s en

Rituals onder het mkb ondersteunt op een geslaagde buitenlandse reis. Een ondernemer die internationaal zaken wil doen heeft bruikbare praktische tips en operationele antwoorden op vragen nodig. Niemand kan die beter geven dan andere ondernemers die al actief zijn in het buitenland. Die weten de weg. Ze willen die adviezen ook graag geven. Ik sprak laatst een Nederlandse ondernemer in Mexico die bijvoorbeeld nieuwkomers dolgraag wil ondersteunen bij de afzet van zonnepanelen. De mogelijkheden zijn legio, en echt niet alleen op het gebied van watermanagement of ict. Op alle gebieden, van zorg tot hi-tech.”

Brancheverenigingen

Partners van NLinBusiness zijn onder meer brancheverenigingen en ondernemersverenigingen, zoals VNO-NCW West, Evofenedex, FME en Metaalunie. NLinBusiness wordt tevens ondersteund door de ministeries van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken. Offerhaus: “Als je internationaal wilt ondernemen kun je met ons contact opnemen, maar beter nog met je eigen branchevereniging. Samen met de brancheverenigingen gaan we op zoek naar ondernemers die de stap willen zetten. We kijken waar de kansen liggen. Een goede voorbereiding is essentieel. Hoe kun je het beste contacten leggen en je presenteren? Zijn er lokaal Nederlandse banken aanwezig? Hoe is de infrastructuur? Ter plekke bundelen we de krachten, samen met bijvoorbeeld ambassades, de Nederlandse gemeenschap, handelskamers, grote bedrijven en banken die lokaal al aanwezig zijn. Denk daarbij ook aan kleinschalige handelsmissies en beurzen. Daarna begint echter het echte werk. Het is raadzaam om niet direct groots te investeren in fabrieken. Richt je op een ‘proof of concept’: verdien eerst geld met lagere volumes en producten waar je ruime ervaring mee hebt en die een ruime marge hebben. Zo verklein je de risico’s. De eerste achttien tot 24 maanden ondersteunen we bij de ‘soft landing’ in de betreffende stad, bijvoorbeeld bij het vinden van kantoorruimte,

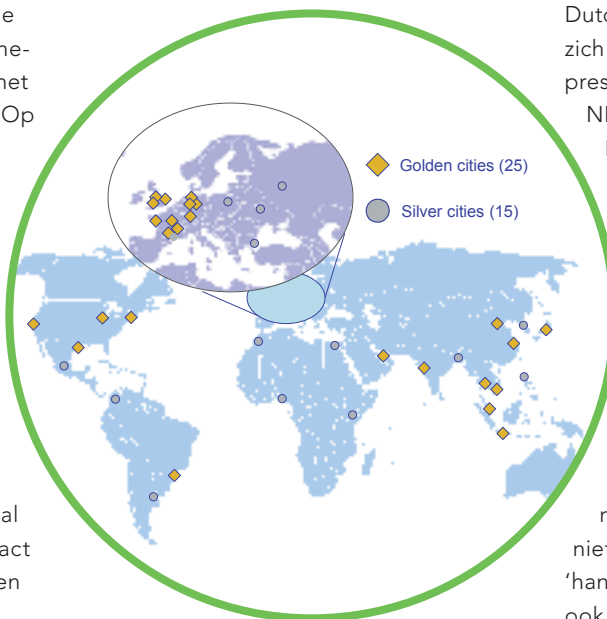
recruitment, op juridisch gebied en bij het opstellen van lokale arbeidscontracten. Daarna moet je het zelf doen.”

Mkb-instapsteden

Over de huidige activiteiten en de status van de stichting zegt Offerhaus: “We bouwen onder andere aan een online community waar je andere ondernemers kunt vinden en krachten kunt bundelen, online matchmaking dus, genaamd de Dutch Delta Dome. Ondernemers kunnen zich hier via een soort digitale etalage presenteren aan lokale markten.”

NLinBusiness heeft nu 25 steden buiten Europa en vijftien steden binnen Europa benoemd, de zogenaamde cities of opportunities, of mkb-instapsteden. “Daar willen we ons in eerste instantie op richten.” De officiële start van NLinBusiness was 1 oktober 2017. Uiteindelijk doel is het aandeel van de export in het Bruto Nationaal Product voor 2030 van 32 naar veertig procent op te schroeven. Belangrijk nevendoel is volgens Offerhaus om niet alleen de export maar de gehele ‘handelsloep’ te stimuleren. “We willen ook lokale ondernemers naar Nederland lokken zodat ze hier hun producten kopen.” Het belang is groot. “We verliezen terrein aan Europese concurrenten als België en Duitsland, maar ook aan opkomende markten als China en India. We zijn een handelsland. Internationale handel is cruciaal voor onze economie.”

GEOGRAFISCHE SPREIDING CITIES OF OPPORTUNITY

GOLDEN CITIES (25)

Europa

Berlijn|Hamburg|Düsseldorf|
München|Parijs|Nantes|Lyon-Toulouse|
London|Manchester-Liverpool

Azië

Beijing|Shanghai|Mumbai|
Tokyo|Bangkok|Ho Chi Minh|
Singapore-Kuala Lumpur|Jakarta|

Dubai

Noord- en Zuid-Amerika

New York| Chicago|Houston|
San Francisco|Sao Paulo

SILVER CITIES (15)

Lagos|Nairobi|Tanger|Cairo|Dhaka|
Seoul|Manilla|Istanbul|Kiev|Milaan|
Moskou|Warschau|Buenos Aires|
Bogotá | Mexico City

OVERWEEG JE EEN STAP NAAR HET BUITENLAND?

Neem contact op met NLinBusiness:

070 349 22 20

office@nlinbusiness.com

www.nlinbusiness.com

ELF JAAR VNO-NCW WEST:

EEN TERUGBLIK VOORUIT!

“De nieuwe generatie aanspreken en meer samenwerking tussen de regionale verenigingen, dat is onder meer de toekomst van onze club.” Na elf jaar voorzitterschap van VNO-NCW West draagt René Klawer de hamer over aan Audrey Keukens. Maar als trekker van het project ‘Regioversterking’ blijft hij nog nauw betrokken bij de organisatie. Afscheid in een tijd van verandering, met de blik op de toekomst gericht.

“Het voorzitterschap heeft mij op zoveel plekken gebracht waar ik anders nooit gekomen zou zijn. Dat heeft mij een uniek perspectief gegeven op het ondernemende karakter van Nederland,” vertelt Klawer. “Wat me altijd bij zal blijven zijn de bijeenkomsten op afgelegen plekken in ons gebied waar je ineens in een gigantisch bedrijf staat. Een bezoek bij So Natural, een pot-orchideeënkwekerij in Moerkapelle, bijvoorbeeld. De bijeenkomst ging over familiebedrijven en opvolging, altijd een heet hangijzer bij dit soort ondernemingen. Pa en ma naast hun vier zonen, een schitterend

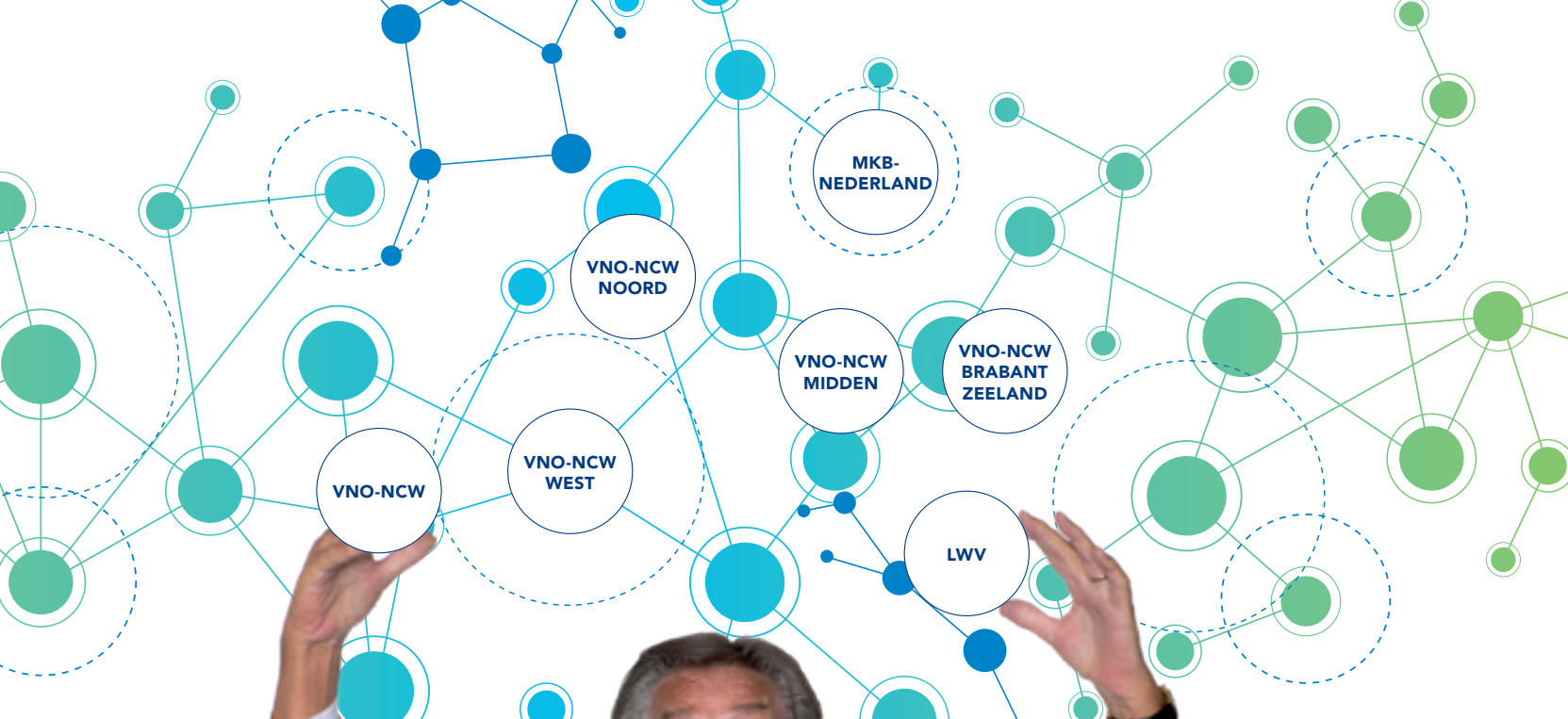
contrast. De oude generatie, bij wijze van spreken nog met de schoffel in de hand, en de nieuwe generatie die het bedrijf heeft laten uitgroeien tot de grootste producent van orchideeën ter wereld. Het straalde een geweldige spirit en

**'ALS ORGANISATIE REAGEERDEN WE
VOORAL OP POLITIEKE BESLUITEN. EEN
KANTELPUNT WAS DE PRESENTATIE VAN
NL NEXT LEVEL'**

enthousiasme uit. Dit is precies het soort bedrijven wat wij als VNO-NCW West moeten vertegenwoordigen.”

Ondernemersbelang

Als directeur van de Reisspecialisten Groep wordt Klawer in 2006 officieel ondernemer. Een jaar later treedt hij aan als voorzitter van VNO-NCW West. “Direct heb ik voorgesteld de naam te veranderen in VNO-NCW Holland. West bestaat

uit de twee grootste provincies van Nederland – in inwonertal en bruto regionaal product – die beide de naam Holland dragen. Talloze keren heb ik de vraag gekregen wat VNO-NCW West inhoudt. Door West te wijzigen in ‘Holland’ is die vraag in één keer beantwoord. Het zou bij mijn vertrek een mooi gebaar zijn om die naamsverandering alsnog te realiseren,” stelt Klawer met een knipoog. Veel belangrijker vindt hij de inhoudelijke activiteit van de regionale ondernemingsvereniging en het voorop blijven stellen van het ondernemersbelang. “In mijn periode als voorzitter heb ik gezien dat we als organisatie vooral hebben gereageerd op politieke besluiten. Een kantelpunt is de presentatie van NL Next Level geweest. Dit programma, gepresenteerd in juni 2016, schetst een nieuw en welvend perspectief voor Nederland met kansen voor iedereen. Belangrijk is de actieagenda, gericht op innovatieve projecten die we met de regionale verenigingen gezamenlijk invulling gaan geven. Daarin zit de essentie van de toekomst van deze vereniging: gezamenlijk optrekken

met de regionale verenigingen op onderwerpen die ook de nieuwe generatie ondernemers aanspreken.”

Regioversterking

“Sinds een half jaar zet ik mij in als procesbegeleider van het project ‘Regioversterking’. Het doel is om de krachten van de vijf zelfstandige regionale verenigingen te bundelen en samen te werken waar dat mogelijk is. Als trekker en begeleider van dit project wil ik mijn ruime ervaring verzilveren voor een sterke toekomst van onze verenigingen. We hebben met de regionale verenigingen gezamenlijke projecten gedefinieerd. Voorbeelden zijn gemeenschappelijke marketing, vernieuwende ICT, nieuwe netwerken en het netwerk Groene Groeiers om jonge ondernemers aan ons te binden. Aan hen moeten we laten zien dat we waarde toevoegen voor ondernemers. Verjonging van onze club is essentieel, daarom ben ik ook erg blij dat mijn opvolger, Audrey Keukens, jong is.”

HAEGHE GROEP

**Schakel tussen
mens, werk en
werkgever**
haeghegroep.nl

Bijzonder ondernemend

ZAKEN IN ZÜRICH

  Annemarie van Oorschoot

Twintig directeuren-grotaandeelhouders van VNO-NCW West hebben op 7 en 8 juni de horloge-fabriek IWC in Schaffhausen en de tassenontwerper Freitag in Zürich bezocht. Beide productieprocessen maakten indruk. De horloges van IWC worden stuk voor stuk met de hand vervaardigd. Het precisiewerk om de klokjes (vaak meerdere in één horloge) exact op tijd te laten lopen is zeer tijdrovend en vraagt uitzonderlijk vakmanschap. De Freitag-tassen zijn het toonbeeld van circulaire producten.

Ze worden van oude vrachtwagenzeilen gemaakt. Elke tas heeft een uniek design. De ondernemers vinden de bedrijfsbezoeken inspirerend, maar van nog meer waarde is de mogelijkheid om onder het genot van een biertje met elkaar te kunnen sparren. "Ik haal zoveel uit de ledenreizen van VNO, het is de tijdinvestering dubbel en dwars waard", zegt een van hen. *Uitgebreide reportage vind je op www.vno-ncwwest.nl*

KWAKMAN:
AFBOUW & INTERIEUR
 ing. Jaap Buijs
 Directeur

ONS BEDRIJF... is een collectief van complementaire ondernemingen, met ieder een eigen specialisme in afbouw en interieur; schilderwerk, spuitwerk, tegelwerk, interieurbouw, tribunebouw en de montage van wanden, vloeren en plafonds. Tevens beschikken we over een team van ontwerpers en stylisten die vorm geven aan uw interieur; van design tot turnkey projectinrichting. Stuk voor stuk specialisten, met een gedeelde visie en gezamenlijke doelen.

ONZE AMBITIE IS... vooruit blijven lopen en grenzen doorbreken. Onze drijfveer hiervoor is de absolute wil om onderscheidend te zijn. Om waarde toe te voegen aan onze klanten, aan de projecten en aan de markt. De ambitie om te blijven verrassen met oplossingen waarvan onze opdrachtgevers niet wisten dat ze er behoefte aan hadden. Let's shake things up!

BEL ONS, WANT... wij zijn altijd geïnteresseerd in ondernemende mensen. Die nieuwsgierigheid zit in ons DNA én het is onze voedingsbodemp voor innovatie!

Hyacintenstraat 38
 1131 HW Volendam
 06-51396093
 jb@kwakmangroep.nl
 www.kwakmangroep.nl

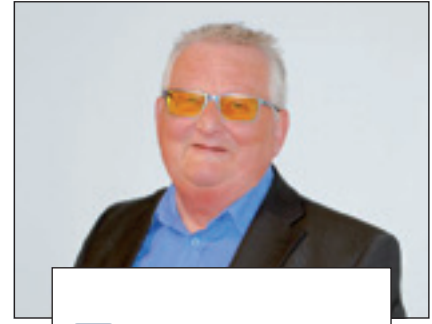
MAMA TAXI
 Zizi Fernandes
 Directeur

ONS BEDRIJF... Rotterdammers steken iedere dag de handen uit de mouwen voor een aantrekkelijke toekomst. Zo komt u allemaal weer een stapje vooruit: van huis naar werk, van idee naar project, van project naar winst en waarde. Mama Taxi is een private chauffeursdienst om Rotterdammers en Nederland mobiel te houden. Een sociale onderneming met een uniek mobiliteitsconcept.

ONZE AMBITIE IS... zakelijk Rotterdam en omstreken een veilige, duurzame, klantgerichte vervoerservice te bieden in prachtige Tesla's. Van (A)fkoms naar (B)estemming: Mama Taxi geeft vrouwen van verschillende etnische origine een nieuwe kans op werk. Wij leiden vrouwen op tot professionele, klantvriendelijke chauffeuses, geven hen een baan en daarmee de kans om vooruit te komen.

BEL ONS... om uw zakelijke relaties of medewerkers professioneel, stijlvol en 100% duurzaam te laten vervoeren! Neem contact op of boek nu uw Mama Taxi-Experience.

Weena 760
 3014 DA Rotterdam
 +31 (0)85 401 98 97
 info@mama-taxi.com
 www.mama-taxi.com

BK BOUW- & MILIEUADVIES
 Jan-Cees Hordijk
 Projectmanager

ONS BEDRIJF... BK bouw en milieuadvies is actief op het technische en juridische speelveld van milieu, ruimte en bouw(fysica). Wij adviseren bij bouw- en ruimtelijke projecten, begeleiden vergunningprocedures, ondersteunen bij bestuursrechtelijke en strafrechtelijk procedures en doen onderzoek op het gebied van geluid en trillingen, externe veiligheid, bouwfysica, luchtkwaliteit, etc. Als onderdeel van BK ingenieurs kunnen wij zowel de kleinste als grootste projecten aan.

ONZE AMBITIE IS... bijdragen aan de meest duurzame leefomstandigheden op het gebied van wonen, werken en recreëren, met respect voor mens, dier en milieu. Ons motto: samen werken aan morgen.

NEEM CONTACT MET ONS OP, WANT... wij helpen u bij het doorlopen van procedures voor uw bouwproject of bedrijfswijziging. De lijnen binnen onze organisatie zijn kort en persoonlijk contact vinden wij essentieel!

Jan-Cees Hordijk
 jan-cees.hordijk@bkingenieurs.nl
 06-46141471
 www.bkbouwenmilieuadvies.nl

NIEUWE LEDEN

Noordwest-Holland

- z23ICT B.V. / AVG Desk, Haarlem
- C.H. Dekker & Zn. Expediteurs b.v., IJpendam
- Notariskantoor Ten Brinke B.V., Krommenie
- Jan Doets America Tours, Heerhugowaard

Metropool Amsterdam

- Studio LINKSHANDIG, Amsterdam
- Stanton Chase International, Badhoevedorp
- ITDS BV, Amsterdam
- Amolé BV, Amstelveen

Regio Den Haag e.o.

- CBBS Salarisservice BV, Rijswijk
- M.J. Drabbe Holding b.v., Voorburg
- HumanCapitalCare B.V., Den Haag

Regio Rotterdam

- Mama Taxi Mobility BV, Rotterdam
- BK bouw-& milieuadvies, Dordrecht
- VirtualMedSchool, Rotterdam
- FIT People, Rotterdam
- Koninklijke De Kuyper, Schiedam

Westland-Delfland

- Westland Partners, Naaldwijk
- Van der Arend Tropical Plantcenter B.V., Naaldwijk

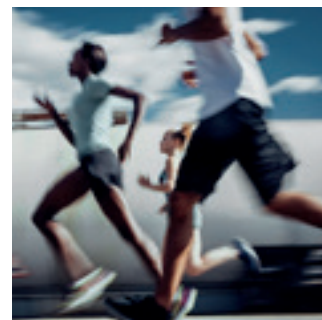

VNO-NCW Rotterdam
25 juni, vanaf 15.30 uur

Hardlopen: rondje bruggen

Wedstrijd 'Circulair Hardlopen'
voor ondernemers. Start bij Blue City.
In samenwerking met Sport en Business Event
en Rotterdam Running Ambassadors

AGENDA

Human Capital Network
28 juni, vanaf 16.00 uur

Schiphol... on the move!

Op Schiphol werken 68.000 man, de arbeidsmarkt is volop in beweging en beroepen veranderen. Een leven lang leren is een hot item en duurzame inzetbaarheid vereist meer dan interne mobiliteit en scholingsbudget. Hoe doet Schiphol dat? Met onder anderen Heleen Kuijten-Koenen, HR-directeur Royal Schiphol Group, als spreker.

Netwerk Mobiliteit
28 juni, vanaf 12.00 uur

Future Mobility Movement

De gemeente Rijswijk wil ondernemers helpen innovatieve producten te ontwikkelen. Daarom wordt het eerste Smart City Event Rijswijk georganiseerd op het Bogaardplein in Rijswijk. Ondernemers laten daar hun innovaties zien op het gebied van mobiliteit, ruimtelijke ordening, veiligheid en milieu.

DGA-netwerk
3 juli, vanaf 8.00 uur

DGA-wandeling

Wandeling voor directeuren-grotaandeelhouders vindt plaats in het Hoge Bergse Bos in Bergschenhoek. Hond mag mee.

Voor een actueel overzicht:

vno-ncwwest.nl/ledennet

Voor een actueel overzicht:

vno-ncwwest.nl/agenda

DURA VERMEER

Rob Steijn

directievoorzitter Dura Vermeer Bouw Midden West BV

ONS BEDRIJF... Dura Vermeer is een landelijk opererend bouwconcern, opgericht in 1855. Met circa 1,2 miljard omzet en ruim 2.500 medewerkers behoort Dura Vermeer tot de grootste (familie)bedrijven in de bouw. Wij zijn actief in de marktsegmenten woningbouw, utiliteitsbouw en infrastructuur (wegenbouw, beton- en waterbouw, spoorbouw en het specialisme milieu). Onze activiteiten zijn vastgoedontwikkeling, ontwerp en realisatie, onderhoud en renovatie en advies en engineering.

ONZE AMBITIE... een positie in te nemen in de top 3 van innovatieve bouwbedrijven en daarmee bij de meest succesvolle bedrijven in de sector te horen. Hierbij staan onze kernwaarden centraal: kwaliteit, betrouwbaarheid, veiligheid en duurzaamheid.

BEL ONS, WANT... we bieden toonaangevende, integrale en duurzame oplossingen voor uiteenlopende bouwopgaven. We zijn een solide partner, gericht op continuïteit en duurzaamheid, innovatie en een open en integere stijl van zaken doen.

Dura Vermeer Bouw Midden West BV
Spaarneweg 31, 2142 EN Cruquius
T (023) 752 97 00
E info@duravermeer.nl
I www.duravermeer.nl

OMMEZWAAI

Jacqueline Boots

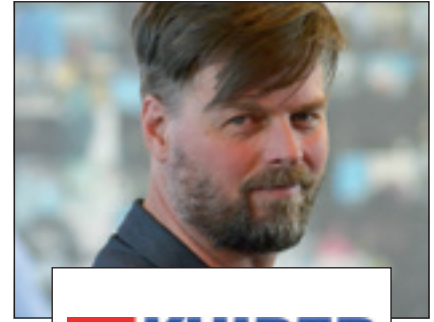
eigenaar

ONS BEDRIJF... De Ommezwaai is de opleider en loopbaanspecialist in de regio. We begeleiden professionals bij loopbaanvraagstukken. Loopbaantrajecten, trainingen en coachen is onze dienstverlening. Bovendien bieden wij verschillende opleidingen en trainingen aan ter professionalisering van managers en medewerkers. Kijk gerust ook onze website voor het actuele aanbod.

ONZE AMBITIE... organisaties vanuit ons pand in Alkmaar en op lokatie van onze opdrachtgevers helpen aan vitale, goed functionerende medewerkers. Onze kernwaarden: Beweging, ondernemerschap, verrassend, retegoed, delen.

NEEM CONTACT MET ONS OP, WANT... wij gunnen iedere professional de beweging die hij/zij nodig heeft om meer werkgeluk te ervaren en optimaal te kunnen functioneren in een mooie baan.

Koelmalaan 350 unit 007
1812 PS Alkmaar
06-26050412
info@ommezwaai.nl
www.ommezwaai.nl

KUIPERCOMPAGNONS B.V.

Gijs van den Boomen

Directeur, landschapsarchitect

ONS BEDRIJF... KuiperCompagnons houdt zich al meer dan 100 jaar bezig met adviseren, ontwerpen en regisseren van de inrichting van de leefomgeving. We focussen ons op de Transformatie van Gebieden en Gebouwen, Omgevingswet, Wonen, Healthcare and Life Sciences en Liveable Cities.

ONZE AMBITIE... om ook in de komende eeuw samen ruimte te koesteren, te bevechten, uit te vinden en te scheppen. Wij bedenken concrete oplossingen voor wonen, werken en samenleven. Zo dragen we bij aan langdurig plezier en geluk van mensen.

BEL ONS WANT... als Rotterdams bedrijf is "geen woorden maar daden" ons adagium. Het gaat om effectief managen en regisseren van projecten, in welke fase dan ook. Wij willen onze klanten iets vernieuwends of onverwachts bieden. Van visie naar concept, van project naar realisatie.

Van Nelleweg 3042
3044 BC Rotterdam
+31 10 433 00 99
kuiper@kuiper.nl
www.kuiper.nl

“Door een geautomatiseerd bestelproces creëerden we 14 fairtrade banen.”

Als het gaat over groei dan luister je eerder naar andere ondernemers dan naar een bank. Kijk hoe ondernemers elkaar verder brengen op [rabobank.nl/groei](https://www.rabobank.nl/groei)

Kom maar op met de toekomst

*Marja Baas
Eigenaar tassenlabel MYOMY DO GOODS*

Rabobank

*Growing
a better world
together.*

SIEMENS

Ingenuity for life

Digitalisering maakt steden slim

Een intelligente infrastructuur
zorgt voor schone, leefbare
en concurrerende steden

Digitalisering verandert de manier waarop steden functioneren. Het stelt ze in staat slim te reageren op bevolkingsgroei, vervuiling, verkeersopstoppingen en stroomonderbrekingen. Siemens kan bij deze uitdagingen uw partner zijn door met gedigitaliseerde automatisering een bijdrage te leveren aan een duurzame, betrouwbare en betaalbare energievoorziening, slimme mobiliteit en efficiënte gebouwen. Deze intelligente infrastructuur zorgt ervoor dat uw stad schoon, leefbaar en concurrerend blijft.

[siemens.com/intelligent-infrastructure](https://www.siemens.com/intelligent-infrastructure)